

Obsah

Úvod	11
Základy účetnictví	13
1.1 Účetní principy	13
1.1.1 Předmět a uživatelé účetnictví	13
1.1.1.1 Předmět účetnictví	13
1.1.1.2 Druhy účetnictví	14
1.1.1.3 Účetní soustavy	14
1.1.1.4 Uživatelé účetnictví a jejich požadavky	15
1.1.2 Účetní zásady	17
1.1.2.1 Základní předpoklady	18
1.1.2.2 Ostatní účetní zásady	18
1.1.2.3 Kvalitativní požadavky	20
1.1.3 Účetní doklady	22
1.1.3.1 Náležitosti dokladů	23
1.1.3.2 Opravy v účetních dokladech	25
1.1.3.3 Oběh účetních dokladů	25
1.2 Rozvaha a její prvky	28
1.2.1 Sestavení rozvahy	28
1.2.2 Změny rozvahových položek	33
1.2.3 Účetní knihy	41
1.2.3.2 Deník	42
1.2.3.3 Knihy analytických účtů	42
1.2.3.4 Knihy podrozvahových účtů	44
1.2.3.5 Opravy chyb v účetních knihách	44
1.2.4 Obratová předvaha	44
1.3 Základy účtování na účtech stavů a toků	46
Účtování dílčích oblastí	53
2.1 Úvod	53
2.1.1 Historický vývoj	53
2.1.2 Stávající právní úprava	55
2.1.2.1 Zákon o účetnictví	55
2.1.2.2 Prováděcí vyhlášky k zákonu o účetnictví	61
2.1.2.3 České účetní standardy	62
2.1.3 Oceňování	63
2.2 Dlouhodobý nehmotný a hmotný majetek	65
2.2.1 Pořízení dlouhodobého nehmotného a hmotného majetku	70

2.2.2	Odpisování dlouhodobého nehmotného a hmotného majetku	80
2.2.2.1	Účetní odpisy	81
2.2.2.2	Daňové odpisy	91
2.2.3	Technické zhodnocení dlouhodobého nehmotného a hmotného majetku	96
2.2.4	Inventarizace dlouhodobého nehmotného a hmotného majetku	105
2.2.5	Vyřazování dlouhodobého nehmotného a hmotného majetku	107
2.2.6	Leasing dlouhodobého majetku	110
2.2.6.1	Provozní leasing	111
2.2.6.2	Finanční leasing	111
2.2.7	Pohled IFRS	117
2.2.7.1	Nehmotná aktiva	117
2.2.7.2	Pozemky, budovy a zařízení	120
2.2.7.3	Investice do nemovitostí	132
2.2.7.4	Finanční leasing	134
2.3	Finanční majetek	141
2.3.1	Peníze	143
2.3.1.1	Pokladna	143
2.3.1.2	Ceniny	146
2.3.1.3	Bankovní účty	147
2.3.2	Cenné papíry	150
2.3.2.1	Akcie	155
2.3.2.2	Dluhopisy	163
2.3.2.3	Derivátové kontrakty	177
2.3.2.3.1	Pevné termínované operace	179
2.3.2.3.2	Opce	190
2.3.2.3.3	Úvod do problematiky zajišťovacího účetnictví	196
2.3.3	Pohled IFRS	205
2.4	Zásoby	217
2.4.1	Nakupované zásoby	219
2.4.2	Zásoby vlastní výroby	227
2.4.3	Inventarizace zásob	231
2.4.4	Pohled IFRS	232
2.5	Pohledávky a závazky	239
2.5.1	Pohledávky a závazky z obchodního styku	243
2.5.1.1	Dodavatelsko-odběratelské vztahy	243
2.5.1.2	Řešení neuhrazených pohledávek	246
2.5.1.3	Směnečné operace	252
2.5.2	Cizoměnové operace	258
2.5.3	Pohledávky a závazky vůči zaměstnancům	261
2.5.4	Závazky z vydaných dluhopisů	266
2.5.5	Pohledávky a závazky vůči státu	269
2.5.6	Rezervy a přechodné položky	275
2.5.6.1	Rezervy	275

2.5.6.2	Přechodné položky	278
2.5.6.3	Pohled IFRS: Rezervy	284
2.6	Vlastní kapitál	288
2.6.1	Základní kapitál	289
2.6.2	Výsledek hospodaření	292
2.6.2.1	Náklady a výnosy	296
2.6.2.2	Druhovému a účelovému členění provozních nákladů	300
2.6.3	Pohled IFRS: výnosy	303
2.7	Účetní uzávěrka	305
2.7.1	Inventarizace	307
2.7.2	Daňová povinnost	312
2.7.2.1	Splatná daň z příjmů	312
2.7.2.2	Odložená daň z příjmů	315
2.7.3	Pohled IFRS: splatná a odložená daň	321
2.8	Účetní doklady v praxi	324
2.8.1	Stručně o firmě	324
2.8.2	Vybrané účetní případy, které nastaly v prosinci 2009	324
2.8.2.1	Strukturování jednotlivých případů	324
2.8.2.2	Náležitosti účetního dokladu	326
2.8.2.3	Jednotlivé účetní případy	327
2.8.3	Účetní rozvrh společnosti FRESH SNACK na rok 2009	386
Účetní závěrka		393
3.1	Účetní výkazy	395
3.1.1	Rozvaha	395
3.1.2	Výkaz zisku a ztráty	401
3.1.3	Příloha	404
3.1.4	Přehled o peněžních tocích	420
3.1.5	Přehled o změnách vlastního kapitálu	428
3.1.6	Pohled IFRS	428
3.1.6.1	Složky účetní závěrky	428
3.1.6.2	Zisk na akcii	437
3.1.6.3	Mezitimní účetní výkazy	441
3.2	Souvislý příklad	443
3.3	Následné povinnosti spojené s účetní závěrkou	454
3.3.1	Audit účetní závěrky	454
3.3.2	Výroční zpráva	461
Využití účetních dat pro finanční řízení		465
4.1	Finančně-matematické repetitorium	465
4.1.1	Časová hodnota peněz	469
4.1.2	Oceňování cenných papírů	476
4.1.2.1	Oceňování akcií	476

4.1.2.2	Oceňování dluhopisů	480
4.1.2.3	Oceňování opcí: Blackův-Scholesův model	485
4.2.	Finanční analýza	488
4.2.1.	Horizontální a vertikální analýza účetních výkazů	490
4.2.2.	Analýza poměrových ukazatelů a čistého pracovního kapitálu	497
4.2.2.1	Ukazatele rentability	498
4.2.2.2	Ukazatele likvidity a čistý pracovní kapitál	503
4.2.2.3	Ukazatele aktivity	506
4.2.2.4	Ukazatele zadluženosti	509
4.2.2.5	Ukazatele kapitálového trhu	513
4.2.3.	Analýza soustav ukazatelů	515
4.2.4.	Souhrnné metody hodnocení výkonnosti podniku	516
4.3.	Rozhodovací úlohy o budoucí kapacitě	520
4.3.1.	Metody hodnocení investičních projektů	520
4.3.1.1.	Základní metody hodnocení investičních projektů	524
4.3.1.2.	Možnosti zohlednění rizika v investičním rozhodování	537
4.3.1.3.	Financování investičních projektů: leasing versus úvěr	545
4.3.2.	Průměrné náklady kapitálu	551
	Náklady dluhu	551
Manažerské účetnictví		557
5.1	Kalkulace jako nástroj hodnotového řízení po linii výkonu	557
5.1.1	Výkonově orientované řízení	558
5.1.2	Výkonově orientované účetnictví	558
5.1.3	Kalkulační členění nákladů	558
5.1.4	Kalkulace – nástroj řízení	559
5.1.5	Metoda kalkulace	559
5.1.5.1	Předmět kalkulace	560
5.1.5.2	Způsob přiřazování nákladů předmětu kalkulace	560
5.1.5.3	Struktura nákladů v kalkulaci	564
5.1.6	Kalkulační systém z hlediska časového horizontu	569
5.1.6.1	Předběžná kalkulace	570
5.1.6.2	Propočtová kalkulace	570
5.1.6.3	Plánová kalkulace	571
5.1.6.4	Operativní kalkulace	574
5.1.6.5	Výsledná kalkulace	575
5.1.6.6	Kalkulace ceny	578
5.1.7	Využití kalkulací pro řízení	579
5.2	Postavení rozpočtu nákladů v soustavě plánů a rozpočtů	580
5.2.1	Soustava plánů a rozpočtů	580
5.2.2	Rozpočet – nástroj řízení	580
5.2.2.1	Hlavní rozpočet společnosti	581
5.2.2.2	Vnitropodnikový rozpočet	581

5.2.2.3 Krátkodobý rozpočet režijních nákladů	581
5.2.3 Formy rozpočtu režijních nákladů a jejich kontrola	582
5.2.3.1 Pevný rozpočet	582
5.2.3.2 Variantní rozpočet	582
5.2.3.3 Limitní rozpočet	583
5.2.3.4 Indikativní rozpočet	583
5.2.3.5 Klouzavý rozpočet	584
5.2.3.6 Přepočtený rozpočet	584
5.2.4 Metody rozpočtování režijních nákladů	585
5.2.4.1 Indexní rozpočtování	585
5.2.4.2 Rozpočtování s nulovým základem	586
5.2.4.3 Ostatní metody rozpočtování	586

Literatura **587**

Přílohy **589**

Příloha 1 – Typový účtový rozvrh pro podnikatele **590**

Účtová třída 0 – Dlouhodobý majetek	590
Účtová třída 1 – Zásoby	591
Účtová třída 2 – Krátkodobý finanční majetek a krátkodobé bankovní úvěry	592
Účtová třída 3 – Zúčtovací vztahy	593
Účtová třída 4 – Kapitálové účty a dlouhodobé závazky	595
Účtová třída 5 – Náklady	596
Účtová třída 6 – Výnosy	598
Účtová třída 7 – Závěrkové a podrozvahové účty	599
Účtové třídy 8 a 9 – Vnitropodnikové účetnictví	599

Příloha 2 – Seznam platných Českých účetních standardů a interpretací Národní účetní rady **600**

Příloha 3 – Anglická terminologie související s účetními výkazy **602**

P3.1 – Rozvaha	602
P3.2 – Výkaz zisku a ztráty (druhové členění)	606
P3.3 – Výkaz zisku a ztráty (účelové členění)	608
P3.4 – Výkaz cash flow	610
P3.5 – Přehled o změnách ve vlastním kapitálu	612

Příloha 4 – Seznam platných standardů IFRS a interpretací IFRIC **613**

Příloha 5 – Daňový kalendář 2009 **616**

Příloha 6 – Sazby stravného **626**

Příloha 7 – Tabelizované hodnoty **633**

P7.1. Úročitel	633
P7.2. Odúročitel	636
P7.3. Střadatel	639
P7.4. Fondovatel	642
P7.5. Zásobitel	645

P7.6. Umořovatel	648
P7.7. Spojité úročení a efektivní úroková sazba	651
P7.8. Distribuční funkce normovaného normálního rozdělení	652

Rejstřík	655
-----------------	------------

Úvod

Milí čtenáři,

v rukou třímáte knihu zabývající se zejména problematikou finančního účetnictví podnikatelů, jak z pohledu české právní úpravy, tak i z pohledu Mezinárodních standardů účetního výkaznictví. Jak jistě víte, jde o oblast s čestnými změnami, a tak je hlavním cílem této knihy poskytnout vám nejaktuálnější účetní informace.

Kromě finančního účetnictví se zde dočtete taktéž o účetnictví manažerském, zde zaměřeném zejména na oblast kalkulací a rozpočtů. Finanční analýza je již standardně součástí knihy, nicméně v porovnání s předchozím vydáním je rozšířena o problematiku průměrných nákladů kapitálu.

Publikace není určena pouze účetním specialistům a finančním manažerům, ale je díky své struktuře a množství řešených příkladů vhodná i pro studenty účetnictví a širší veřejnost, která chce porozumět informacím z účetních výkazů, naučit se tyto informace analyzovat a učinit si tak obrázek o finanční situaci a výkonnosti podniku, o který se z nejrůznějších důvodů zajímá.

První kapitola poslouží všem, kteří se s účetnictvím teprve seznamují. Srozumitelným jazykem a za pomoci příkladů vám objasní základní stavební kameny účetnictví, na nichž pak budete moci stavět v průběhu následujícího textu.

S aktuální právní úpravou českého účetnictví a IFRS pro rok 2009 se seznámíte ve druhé kapitole, která je věnována jednotlivým oblastem majetku, závazků a vlastního kapitálu. Setkáte se zde s účetními problémy od těch základních až po náročnější, např. s problematikou pořízení dlouhodobého majetku přes technické zhodnocení pronajatého majetku až po přecenění derivátů; od účtování mezd přes problematiku opravných položek až po eskont a faktoring pohledávek; a spoustou jiných případů, které jsou vždy doprovázeny konkrétními řešenými příklady obsahujícími nejen zaúčtování, ale i dopad účetních operací do účetních výkazů.

Třetí část knihy je věnována účetní závěrce, tedy rozvaze, výkazu zisku a ztráty, příloze, výkazu o změnách ve vlastním kapitálu a výkazu cash flow. Zmíněna je i problematika auditu účetní závěrky a povinnost jejího zveřejnění. Kapitola je zakončena komplexním řešeným příkladem, kde si můžete ověřit své znalosti účtování přes uzávěrku až po sestavení účetní závěrky.

Čtvrtá kapitola bude zajímat zejména uživatele účetních výkazů, to znamená ty, kteří si chtějí na základě účetních informací udělat obrázek o konkrétní firmě. Jsou zde prezentovány nástroje, které je možno k těmto účelům využít. Rozhodujete-li o investičních projektech, může vás zaujmout část věnovaná vyčíslování jejich výhodnosti včetně zakomponování rizikové složky jednotlivých projektů a stanovování průměrných nákladů kapitálu. Zvažujete-li, zda pořídit dlouhodobý majetek formou finančního leasingu či úvěru, získáte informace o postupu, který lze pro tyto případy spolehlivě využít.

Pátá kapitola je věnována kalkulacím a rozpočtům. Dozvíte se, jakým způsobem jsou tyto významné nástroje manažerského účetnictví sestavovány a využívány a jaké informace jsou důležité v souvislosti s účetnictvím finančním. K posílení názornosti jsou opět u každé dílčí problematiky řešené a komentované příklady.

Věříme, že se tato publikace stane vašim příjemným a přívětivým průvodcem ve světě účetních informací, ať už ji využijete v praxi, ve škole nebo v obojím.

Tato publikace je jedním z výstupů grantu GA 402/08/P024 registrovaného u Grantové agentury ČR a výzkumného záměru MSM 6138439903 registrovaného u MŠMT ČR.